

Kúr Géza:

ETRUSZK-MAGYAR ROKONSÁG

(NYELVI ÉS MŰVELTSÉGI EMLÉKEK)

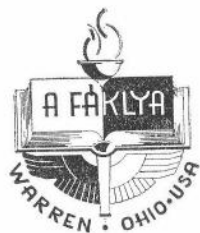
I

MDCCCCLXVI

Kúr Géza:

Etruszk-magyar rokonság

ETRUSZK-MAGYAR ROKONSÁG

(NYELVI ÉS MŰVELTSÉGI EMLÉKEK)

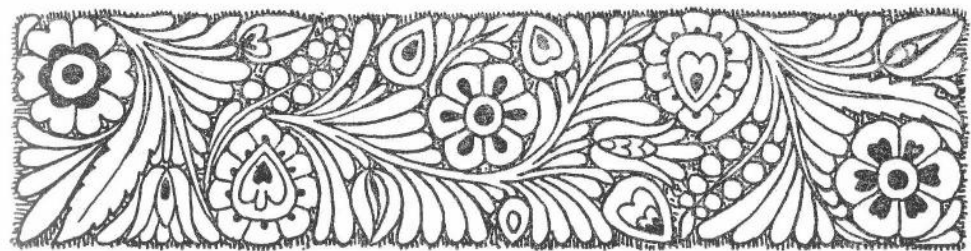

— Írta: Kúr Géza —

·YH}4@4x:~x>>Y^t:
ISTENNEL HAZÁÉRT

*Megjelent:
250 példányban*

1966. WARREN, OHIO, USA.

Minden jog fenntartva. — Copyright by Kúr Géza
151 Dickey Ave. Warren, Ohio, USA.

A közel multban kezembe került a Külföldi Kat. Magyar Szemle 1964. évi 4-ik száma, amelyben az "Etruszkok Rejtélyével" foglalkozik az egyik cikk. Megdöbbenett ez az írás nemcsak azért, mert megállapításai között csupán a negyedik rövid bekezdés mond igazságokat, hanem különösen, hogy ezeket a leszögezett igazságokat is a továbbiakban elfelejti.

A negyedik bekezdés ezt mondja:

"Az etruszk nép eredetéről és rövidéletű birodalmáról keveset tudunk, s azt a keveset is rosszindulatu görög és római forrásból amelyek a két ösellenésgről, Karthágóról és Etruriáról nem sok jót mondhattak, illetve agyonhallgatták őket, vagy csak azért szóltak róluk, hogy rossz hírüket költsek."

A cikk többi része általában erős kérdőjel alá esik és olyannak minősül, mint amikor a bírói ítélet a vádlott kihallgatása, a nyomozás lefolytatása nélkül tehát a bizonyítékok teljes hiányában hangzik el.

Különösen ilyenek ezek a mondatok:

"Ez a tipikusan kalmár nép, melynek különben sem tudománya, sem irodalma, se egyéb szellemi alkotása nem volt, olyan meglepően magas és kiérlelt művészetet árult el, melyet bátran lehetett a klasszikusokkal egy rangba állítani . . ." ... "Az etruszkok erkölcséről viszont kevés jót mondhatunk . . . egy élvezet, nagyétkű, börtökű nép volt, melynek nyílt és cinikus erkölcstelenségét még a nem kényes rómaiak is megrótták . . ."

Nem akarok beszélni arról, hogy az etruszkok tudományából élösködik még ma is a világ, mikor pl., a boltíves építkezést gyakorolja . . . Feleskeges szólnom arról is, hogy az orvosi tudomány terén összehasonlíthatatlanul magasabb fokon álltak, mint az u.n. ker. középkor, sőt még az újkor is a mult század elejéig,

Hiszen az etruszkok ismerték a *bonctant*, mint azt etruszk feliratos, jól ábrázolt *újság-tábla* bizonyítja. Irodalmuk pedig bizonyosan volt nemcsak agyagba és kőtáblákra vésve, hanem, pl. a zágrábi mumia-burkon is, amit ha elolvas, okvetlenül *újságírói riport*-nak minősít a ma kultur embere. Ha pedig volt riport, akkor kellett lenni olyanoknak is, amiben azt közreadták. Mint az etruszk kultúra elsajátítói, a rómaiak tették az "Acta Senatus"-ban, az "Acta Populi"-ban, az "Acta Urbis"-ban, ők sem csak a mumiára irták, hanem mint a napi események közül egyik igen érdekeset, valamilyen újság lapjain közhírré tették az öngyilkos hajós eltemetésének lefolyását.

Érdekes tudni ezzel kapcsolatban azt is, hogy a római újság "diurna" neve, erősen rokon hangzásban a "t i u r i m" etruszk szóval, aminek jelentése: "gyorsan összeszedni" valamit, a riporter munkát tökéletesen jellemzi.

A "nagyétkü" "bőtorkú" jelzőket az erkölcstelenség bizonyítására használni mégha a "nem kényes rómaiak"-tól ered is a megállapítás, - merész dolog. IV. György angol király uralkodása alatt a részegeskedés olyan nagy volt Angliában, hogy az emberek tömegesen fetrengtek részegen az utcákon és miattuk a közlekedés sokszor megakadt . . . Orleani Fülöp pedig, aki Franciaország kormányzója volt XIV. Lajos kiskorusága alatt, minden nap részegen került az ágyba, s egyik tisztviselőjét magas kitüntetéssel jutalmazta azért, mert ez negyven esztendőn át egyszer sem ment józan fejfel aludni . . . Ha a történelem sem az egyiket, sem a másikat nem írja Anglia, illetve Franciaország rovására, miért írják az etruszkokéra azt, amit csak rosszakaratu ellenségeik állítanak felőlük? Hiszen ezeknél ezt a kilengést - ha valóság ez a róluk való "megállapítás" - menti és magyarázza az elnyomottságuk. Ugyan olyan keserű tünetnek minősíthető ez is, mint amit az idegen uralom alá kényszerített magyarság életében, sőt az idegenbe kivándoroltaknál is megláthatunk. Először a nemes lelki vonások kezdenek elpárologni . . . de megmaradnak, sőt helyettük kitermelődnek azok a testiek amik legtöbbször evésben és ivásban nyernek kielégülést. "Eszem, ki tudja, lesz-e holnap? . . . "Borba öntöm a bánatom"! Ha elemezzük ezeket a mondatokat, idegen földön, vagy uralom alatt okvetlenül kiderül belőlük a gyökértelen, vagy elnyomott élet ellen való más védekezési lehetőség híjján a narkotikum!

Ezek a jelzők tehát nem igazolhatják - ha igazak volnának is - az etruszkok erkölcstelenségét. Azon a vonalon pedig, ahol az "erkölcs" valódi értelme szerint mutatkozik, az etruszkok példaadója lehetnek minden időben az egész világnak!

Erkölcstelenségnek minősül nem ok nélkül a házasságon kívüli nemi élet! De vajon a "Jus primae noctis"-t hová sorolhatjuk az u.n. ker. világban, egészen

az újkornak csaknem a legutolsó századáig a jobbagység ideje alatt? Az etruszkoknál nem volt ilyen törvény, de pl. Hierocles syrakusai nemes törvénytelen fiából király lett (II. Hiero), nem pedig mellőzött, félretolt "zabi" gyerek, amilyen olyan sok van az u.n. erkölcsös ker. emberi társadalomban.

E r k ö l c s ö s a tiszta családi élet! De ha csak az etruszk siremlékeket nézzük, nem hűségesen öleli-e ott is az etruszk férfi a vele egyenrangúak elismert asszonyát, akit már ő is *feleségnek* nevezett?!

Mi általában az erkölcs? Az embertársak, más emberek élet lehetőségeinek a megadása. Az a számtalan etruszk sír, mely felirataiban felszabadítottakról beszél, akik aztán, mint ilyenek hozzátartoztak uraik családjához, sőt még azok sírjaiba is temetkeztek, azt bizonyítja, hogy az etruszkok erkölcsösebbek voltak, mint pl. az a ker. uraság, akinek szolgálja, mikor életét adta uráért, csak a temető sarkában kapott nyugvó helyet.

Az igazi erkölcs: a szabadság, testvériség, egyenlőség becsületes betöltése! Az etruszkoknál ezt megtaláljuk, de ha belenézünk ebbe világba, ahonnan elhangzott az etrusznok elleni vád, nem látunk-e szörnyű megkülönböztetést ember és ember között nemzeti, faji hovatarozandósága miatt?

Mi van Erdélyben, a Felvidéken s mindenfelé a szétszórt, a hazájától letépett s idegenek uralma alá kényszerített magyarokkal? Irtják, elnyomják, vagy félretolják őket csak azért, mert magyarnak születtek! Az etruszk sírokban ott vannak a gömbölyü, a hosszukás fejü, a negroid stb. típusu ember-csontok, mert az etruszk nem tett különbséget ember és ember között, hanem az ő "erkölcse" szerint testvérnek tekintette valamennyit . . .

De egyelőre elég ennyi, inkább beszéljenek maguk a etruszkok.

Nem régen kaptam Luigi Lanzini olasz etruszkológusnak 1789-ben megjelent "Saggio di Lingua Etrusca" című munkájából az itt bemutatott facsimilet, amely tizennégy etruszk sírfeliratot közöl eredeti nyelven és írással. Ezek a feliratok nemcsak az etruszk-magyar rokonságot bizonyítják, hanem az etruszk lelkiségnek is nagyszerű képét adják. Már ez is elégségesnek látszik ahhoz, hogy az incriminált cikk szerzője belássa tévedését és a gondolkodó emberekkel együtt megismerje és elismerje az etruszk nép lelki és így erkölcsi nemességét is.

Tab III Formae Scriptonis variae apud Etruscos

1	2	3	4	5	6	7
A	C	E	I	L	M	N
AA	CC	EE	II	LL	MM	NN
P	R	S	T	V	¹² U	¹³ U
17	44	00	22	33	MM	TT
H	PH	TH	CH	PS	X	+
BB	00	88	00	00	00	↓
I	II	III	IV			
MAHA	MAHAO	MAHAOM	MAHAOM	MAHAOM	MAHAOM	MAHAOM
MIKETIEM						
CILIA	CILIA	CILIA	CILIA	CILIA	CILIA	CILIA
IMNEV	JAI	IZ	IZ	IZ	IZ	IZ
ALVEM	METE	MI	MI	MI	MI	MI
CEH	BEDEM	ECE	ZANM	FNINE		
M	Q	R	V	W	X	Y
VIII						
MAIJVA	CA	CA	CA	CA	CA	CA
IX						
C	L	I	C	I	N	I
X						
AOIH	VAV	J	IOPAV			
XI						
AP	OT	LE	IA	AN	FI	TA
XII						
ARC	EM	FI	OM			
XIII						
VEL	VIS	MI	VE	VELO		
III	TH	R	II	CI	IZ	AR
AP	OM	E	PT			

I.

A szöveg az alsó sorban jobbról-balra, a felső sorban pedig fejjel lefelé balról-jobbra olvasva és megfelelően szavakra bontva az alábbi magyar jelentéseket mutatja:

mi	személyes névmás: én, vagy mi jelentésű.
ke	a magyar kíván, régen kéván ige gyökerével hangzásban és értelemben azonos szó, ami rokon a finn: kai-ha, irigykedést, sóvárgást jelentő szóval is.
ti	Azonosnak látszik Tinia isten-név első szótagjával, tehát felsőséget, istent is jelent.
esta	első szótagja az "es" hiánytalan azonos a magyar esik igének, a "ta" rag pedig törtenés bevégzettségére mutat rá, mint a magyarban is. (Pl. : ír-ta, vág-ta, stb.)
as	áz-ik, nedvesedik, de mint ilyen jelentheti a sírást, a könnyet is.
nas	nyes, eltávolít, letöröl

Ezek szerint a szöveget mai magyarsággal így olvashatjuk:

ÉN KÍVÁNTAM, ISTEN LEEJTETT, A KÖNNYET TÖRÖLJÉTEK LE.

II.

Ha e betűket szavakba tördeljük, az alábbiakat olvassuk:

lec	etruszk szó, értelmi és hangtani azonos a magyar lék szónak, de értelmi azonos a verem és gödör szavaknak is, melyek, mert sírfeliratról van szó, jelentik a "sír"-t.
te	Martha ("La Langue Etrusque" című műve 434 lap) szerint: itt, ide jelentésű szó, mely a sírra mutat rá.
ti	Martha szerint: (i. m. 436 lap) töm, betemet jelentésű szó.
van	Martha szerint: (i. m. 452 lap) elfelejt jelentésű szó.

E sír-felirat tehát azt hirdette, hogy:

AKIT IDE BETEMETNEK, ELFELEJTİK

A rövid betűsor jobbról-balra az alábbi szavakra bomlik:

<i>pl</i>	A 'p' = 'puja', a mai magyar nyelvben változatlan formában ismert és használt: <i>kedves, szeretett</i> jelentésű szó, amelyhez, magánhangzó kihagyásos leírása után kapcsolódik az 'l' származtató-rag ('tól' 'től', "ból", 'ből' jelentéssel).
<i>ic</i>	<i>ék, elszakás, elválás</i>
<i>as</i>	<i>ázik, nedves</i> jelentésű, de jelent a <i>sírást</i> és így könnyet is.
<i>nas</i>	<i>lenyes, tetőről</i> jelentésű szó

A sírfelirat értelme ezek szerint világos:

PUJÁIMTÓL ELSZAKADTAM NE SIRJATOK

A négy függőleges sorban írott szöveg szavakra így bontható:

<i>θa</i>	<i>dal, nóta, mulatás</i>
<i>hias (h=v)</i>	<i>vívás, veszekedés</i>
<i>s..</i>	az előtte álló két szó összekötő jele, mint a magyarban az "és" a szavak között.
<i>ant</i>	azonos a finn "ente" = <i>előjel</i> , sejtelem jelentésű szóval
<i>at</i>	<i>átok, átkozott</i>
<i>hal</i>	<i>halál haldoklás</i>
<i>lev</i>	összetett szó a "le" helyhatározószó és a "ver" ige "v" betűjéből. Az összetett "lev" szó tehát <i>levágást</i> , legyőzést jelent.
<i>hal</i>	mint láttuk: <i>halál</i> .

Ezek szerint a sírfelirat összefüggő magyarsággal így olvasandó:

A MULATÁS ÉS VESZEKEDÉS ELŐJELE AZ
ÁTKOS HALÁLNAK. LEVÁGOTT A HALÁL

Közismert magyar mondás a duhajkodókról: "A vesztét érzi!"

Kétségtelenül egy gyermek sírfelirata ez a szöveg, amelyik így bomlik szavakra:

<i>Tin</i>	Tinia, az isten
<i>sc</i>	szűk, kicsi
<i>fi-l</i>	"fi" fény, "l" igeképző rag, a "fil" szó tehát olyan valamit jelent, ami fénylő, ragyogó, s így lehet sugárzás, csillogás is.

Ebből a három szóból álló mondatot így fordíthatjuk magyarra:

ISTEN KICSI SUGARA (volt)

Ezzel a kifejezéssel gyakran találkozunk az elhalt, kedves gyermekek emlegetése alkalmával a magyar nyelvben még napjainkban is: "Isten napsugara volt a családban."

Ez nyilván egy betegeskedő ember sírfelirata volt, amint az a szavakra bontott betűsor értelméből következtethető:

<i>firia</i>	"fir": <i>far, hátulsó, utolsó</i> , az "ia" rag jelentése, mint a magyarban a "ja"; tehát a "firia" etruszk szót <i>far-ja, hátul-ja, utó-ja</i> jelentéssel fordíthatjuk magyarra. Természetesen az utána következő szó mondja meg, hogy minek az <i>utójáról van szó</i> .
<i>a fun</i>	<i>sorvadás, betegség, elapadás</i>
<i>ana</i>	a magyar "annyszer" szó gyökerével azonos és így "gyakran" jelentéssel fordíthatjuk a szövegben
<i>anθ (ant)</i>	<i>előjel, sejtelem, emlegetés</i>
<i>aras</i>	<i>élethatár, elárkolás, temetés, halál</i>

Ezek szerint a sírfelirat mai magyarsággal így beszél:

BETEGSÉGÉNEK UTOLJÁN GYAKRAN
EMLEGETTE ELTEMETÉSÉT

Egy árva gyermek keserű sorsát örökitette meg ez a sírfelirat, amelyhez hasonlót a régi magyar temetőkben a sírköveken, vagy fejfákon talán még ma is találhat a kutató, amikor nemcsak a gyászolók szívifájdalmát, hanem azoknak szomorú sorsát is elmondják a feliratok.

Ez a felirat a leghosszabb a bemutatott facsimilén. Három sor, melyek szavakra bontva az alábbi jelentést adják:

<i>a f</i>	<i>apa</i>
<i>lesi</i>	“le” a magyarral azonos igekötő után az “s” betű, a “szakad” igének első betűje; tehát a “lesi”-nek olvasott etruszk szó jelentése: <i>leszakadt, meghalt</i> , mert az “i” rag a kijelentés jele..
<i>meteli</i>	<i>metélte</i> , levágta
<i>sv e</i>	<i>szenvedés</i>
<i>fesi</i>	<i>feszül</i> , megmerevedik
<i>al</i>	<i>alá-esett</i> , <i>sirba szállt</i>
<i>cl.e_n</i>	<i>kölyök</i> , gyermek
<i>si</i>	<i>sir</i> , zokog, kesereg
<i>cc n</i>	<i>ken</i> , <i>gondoz</i>
<i>fl e d e s</i>	<i>flelés</i>
<i>te c c</i>	<i>hely</i> , <i>helyzet</i> , <i>állapot</i>
<i>tenine</i>	<i>tartós</i> , <i>állandó</i>
<i>tutines</i>	<i>taszigálás</i> , <i>háborgatás</i> (a finn nyelvben “tuditta” jelenti ugyanezt, de megtaláljuk értelmi és hangtani azonosát a magyar tájszavak között is, ahol a “tuti” többek között a bölcső ringatását jelenti.
<i>χis</i> (néhol “phis”)	hangtani és értelmi azonos a magyar “ <i>pisí</i> ” szó, amely köztudomás szerint vizeletet jelent.
<i>vli</i>	<i>kiüríti</i> , <i>kiereszti</i> . Az előbbi szóval összekötve, magyarra helyesen ezzel a kifejezéssel fordíthatjuk: “ <i>bevizel</i> ”
<i>cs</i>	<i>kis</i> , <i>kicsi</i>

Ezek után a sírfeliratot magyarul így olvashatjuk:

AZ APA MEGHALT, LEVÁGTA A SZENVEDÉS,
MEGMEREVEDETT, SIRBA SZÁLLT. GYERMEKE
KESEREG, GONDOZÁSÁROL MEGFELEDKEZTEK.
HELYZETE SZÁNALMAS ÁLLANDÓ TASZIGÁ-
LAS. BEPISIL A KICSI

VIII.

Száraz, érzéstelen feliratot olvasunk ez alatt a szám alatt közölt szövegből:

<i>si</i>	azonos a finn: “ <i>sija</i> ”: elhelyezés, hely
<i>cae</i>	ezeknek
<i>ca</i>	itt van

Mondatba foglalva a három szó így hangzik:

ELHELYEZÉSE EZEKNEK VAN ITT:

E mondat alatt olvashatjuk a neveket (Ulias, Iart, Caii, Caulias)

IX.

A kilencedik számú felirat a halott nevével kezdődik:

C. LICINI C. F. NIGRI, s a név után mondja meg, hogy miért került a név tulajdonosa a sirba:

<i>fl</i>	magánhangzó kihagyásos leírása a “fal”, (zabál) igének
<i>ec</i>	<i>száj</i> , <i>állkapocs</i>
<i>ne f</i>	falánk, mohó vágyu (finn: “nep-ü-le-se”)
<i>θ ar</i>	felfuvódott
<i>ir</i>	<i>elrendez</i> , <i>rendbe tesz</i>
<i>nu (-ei)</i>	lehajló, lehanyatló (finn: “nojo”: meggörnyedt)
<i>il</i>	<i>élet</i>

Ha e szavak jelentését mondatba rendezzük a sírfeliraton azt olvashatjuk, hogy:

MOHÓ VÁGGYAL ZABÁLT A SZÁJA,
FELFUVÓDOTT, ELRENDEZTE HANYATLÓ
ÉLETÉT.

X.

Az alattvalóknak a jóságos úr halálában való veszteségét örököltette meg ez a felirat:

<i>Larθi</i>	a halott neve
<i>lautniθa</i>	felszabadított szolgák
<i>cres (c=gy)</i>	<i>gyertek</i> , <i>jőjjetek</i>
<i>n-ts</i>	összetett szó a “ <i>nun</i> ” (mind, mindnyájan) első betűjéből és a “ <i>tes</i> ” zokogást jelentő szó más-salhangzóiból A “ <i>nts</i> ” tehát felszólítás: <i>mind-</i>

Larθi
lautnil
prkii

nyáján zokogjatok, illetve a zokogásra való felszólítás többes számát jelenti.

a halott neve
felszabaduló

azonosnak látszik a cápuai agyagtáblán "parχis"-nak olvasott szóval, melynek jelentése a magyarban: *paraszt*, azaz olyan ember, aki az élet fenntartásához szükséges mindenféle dolgot végzett, mint hozzáértő, bizonyos lekötöttség mellett a munkaadók otthonában, vagy birtokán. Ez a lekötöttség később a jobbágysorsba romlott.

si sirjatok
is izsó, tüzes, meleg, iszonyu
si sirjatok
is itt változata az "eis," vagy "ais" etruszk szónak, amelynek jelentése: *nagyon*

Ezek szerint a X. számú feliratnak magyari értelme a következő:

LARθ FELSZABADITOTTJAI GYERTEK ZOKOG-
JATOK, LARθ FELSZABADULÓ PARASZTJAI SIR-
JATOK ISZONYUAN, SIRJATOK NAGYON!

XI.

Ez a sírfelirat, az élet szomorú eseményeivel oktatni akaró bölcsnek a szerzeménye, s mint ilyen ma is figyelemreméltó életfilozofia.

A felirat szavakra bontva a következő jelentésű:

lup meghalni (finn: "loppu" jelentése: bevégezni, a végső határ)
ouf kedves
intna "int": *int*, figyelmeztet, a "na" rag pedig rámutat arra, aki ezt teszi. (Pl. a magyarban azt mondjuk, hogy: "tana" valakinek)
farua "far": fáradtság, a "na" rag pedig, mint az előbbi esetben, de leirt alany nélkül kapcsolja a fáradtságot valakihez. Kétségtelen, hogy az elhunyt hozzátartozóira, az élőkre céloz általában.
lsla "lis": *növekedést* jelentő szó az "l" rag hozzákapcsolásával igévé alakul át, amikor az "a" a kijelentő módot jelöli. (A finn: *lisä*: hozzáadást jelent.)

A sírfelirat azt hirdeti, hogy:

MEGHALT KEDVESEINK INTELME:
FÁRADTSÁGUNK NÖVEKEDIK.

XII.

Ez sírfelirat is mély gondolkodásra mutat, mert a hirdetett imádkozás mellett, a felirat szerzője bevallja azt is, hogy mi az oka annak, ha ez a sírnál elmarad, majd az ilyeneken utolsó mondatával - mintegy ostorral - végig vág.

A szavakra bontott szöveg a következő:

ar árok, sírgödör, halál
ken ken, gondoz, nevel, oktat
χi hiv, ösztönös, buzdít
θs magánhangzó beillesztéssel: "θes": *imádkozás*
uc öklel, bánt, lever
ri "rian" magyar szó gyökere: rés, elválás
is izsó, izgalom, düh
rini szakadást tesz, elránt vlmítől
asia "as", "asi": sírás, az "a" felszólító mód ragja, tehát "asia": *sirjatok* jelentésű.
sar sár
ia hujja vlmnek, hiány, nincsen

Ezek szerint a sírfelirat azt hirdette, hogy:

A SIRGÖDÖR OKTAT, HIV IMÁDKOZÁSRA, A
LEVERŐ ELVÁLÁS IZGALMA MEGSZAKITJA EZT.
SIRJATOK SÁR NINCSEN!

Lehetetlen meg nem említeni ezzel az utolsó mondattal kapcsolatban azt az értelmileg és szinte szavak szerint is teljesen azonos csallóközi közmondást, amit a vizsgálatát bevenni nem akaró síránkozóknak azoktak mondani:

"Csak rijjál nincsen sár!"

XIII.

Istenfélő ember meglátásából fakadt ez a sírfelirat is, melyben az isteni jóakaratot és az elmulást állítja egymással szembe a felirat szerzője.

A sírfelirat első sorában a következő szavakat olvashatjuk:

vel (v = f) felső, magasságbeli, Isten
vis "vis-l" szó Martha francia nyelvész La Langue
Etrusque c műve 454 oldalán közölt megállapít

tás szerint: *barátságos*, jóakaratu jelentésű a finn: “*üs-te-ve*” szó alapján. Közelebbi rokonnak látszik azonban a magyar “*viselkedik*” ige gyökér szavával, amiben ugyan már értelem eltolódás van, mert a “*viselkedés*” vonatkozhat jóra és rosszra egyformán, de egyes magyar vidékeken, mikor azt mondják a gyerekről: “*megtanult viselkedni*”, a szó csak a jóra, a helyes magatartásra mutat rá.

<i>n i a</i>	nyájas, kedveskedő, simogató
<i>v e l</i>	<i>felső</i> , de jelenti a <i>felfelé</i> szót is
<i>o s</i>	ösztönöz, hajt (a finn “ <i>osa</i> ”, “ <i>osu</i> ” szó, valamire való törekvést, elérni akarást jelent.)

Ezt az írás sort tehát így fordíthatjuk magyarra:

AZ ISTEN VISELKEDÉSE NYÁJAS, FELFELÉ
ÖSZTÖNÖZ

A következő betűsor valószínűleg azoknak a nevét őrzi, akiket sir takar, a harmadik sor pedig a sírgödörre mutat és azt mondja:

<i>a r a s</i>	<i>élethatár elárkolás, temetés sir</i>
<i>c c</i>	<i>száj, állkapocs</i>
<i>t s</i>	“ <i>tes</i> ”, <i>zokog</i> siránkozik jelentésű szó, a leírásban a két betű közötti magánhangzó kihagyásával. (finn: <i>tisma</i> =eső, harmat)

Ez a betűsor az elsővel szemben megállapítja, hogy viszont:

A SIR SZÁJÁNÁL SIRÁNKOZUNK

XIV.

Az emberi mulandóságba való belenyugovást hirdeti a XIV. számú felirat.

<i>l a r</i>	<i>lárász, hirdet, ismert</i>
<i>h e i</i>	“ <i>hej</i> ”, <i>szégyen, öröm</i> (heje-huja)
<i>l e i</i>	az ősrégi “ <i>laj-ha</i> ” magyar szó tövének hiánytalan azonososa, melynek közismert értelme: <i>békés, csendes, nyugalmas</i>
<i>c e</i>	<i>ez, az</i>
<i>i c a</i>	<i>ékelt, maghasított, kiásott</i>
<i>i a</i>	<i>hiány, hézag, sírgödör</i>

A szavak magyar értelmét egy sokat mondó rövid mondatba így foglalhatjuk:

HIRDETEK ÖRÖMET: NYUGALMAT AD ÉZ A SIR!

Általában jellemzője a magyar cserépedényeknek, - a régieknek és a jelen időkből valóknak egyformán - hogy nemcsak díszítések, képek, rajzok ékesítik, hanem legtöbbször valamilyen felírás is van rajtuk. Ezekre az utóbbiakra vonatkozólag azt beszéltek hajdan az öregek, hogy véletlenül sem akadt felírás nélkül való értékesebb cserépedény, mert a becsületes fazekasok így adtak az edények, különösen a korsók megőrzésére és kezelésére vonatkozó tanácsokat, többnyire olyan formában, hogy aki elolvasta, nem felejtette el soha.

Csakugyan így lehetett, mert láttam korsót magam is, több mint ötven esztendeje, amelyiken ez az írás diszelgett:

*“Vigyázz az asszonyodra, mert gondoz, meg enned ad,
Vigyázz rám is, hisz én telem oltod el a szomjadat!”*

És az ilyen korsó-feliratok néha egyenesen megmondták, hogy mire terjedjen ki különösen a vigyázás. Az egyik ilyen írás, három felkiáltójellel a mondat után azt kiáltotta:

*“Ha a tojás megreped, megsütöd aztán megesszed,
de ha engem megrepesztesz, semmi hasznom sem veszed!!!”*

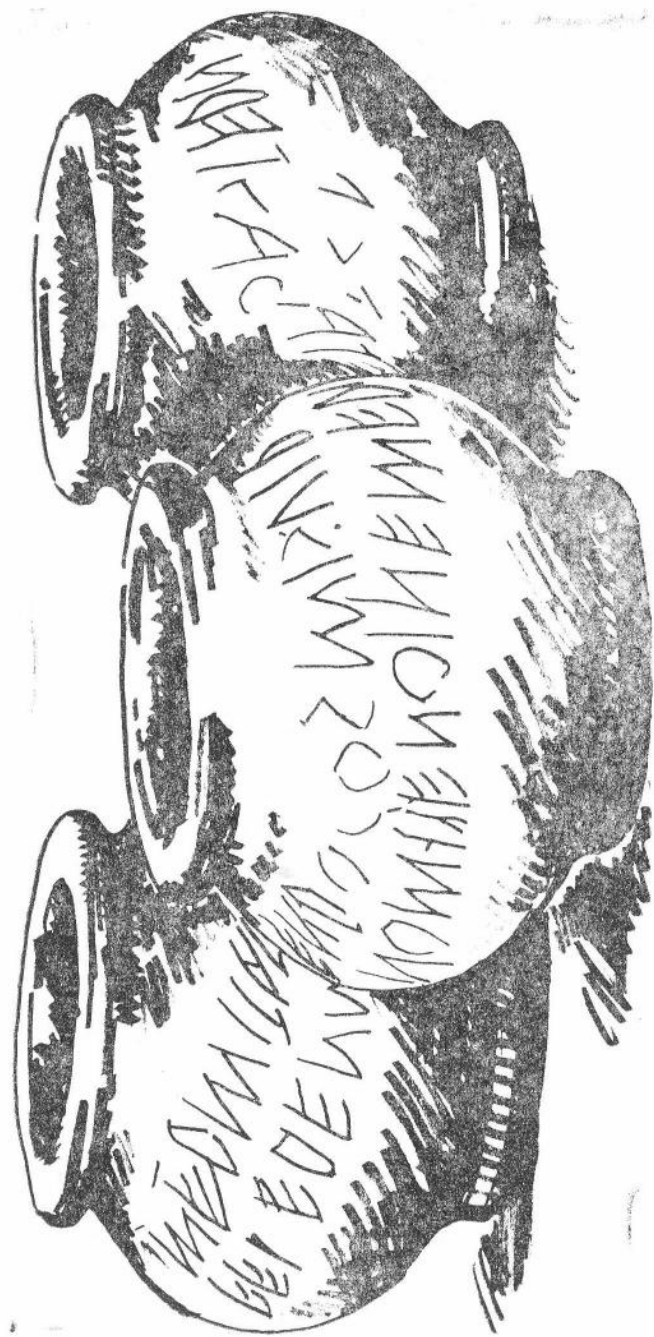
Egy másik meg, nem versben ugyan, de félreérthetetlenül arra figyelmeztette gazdáját, hogy ne felejtse el használat után kiöblíteni. Így mondta:

“Tisztaság az élet sója, sózz meg gyakran engem is!”

Ezek jutottak eszembe, amikor 1962-ben, a Reno folyó völgyében, Bolognától kb. 15 mérföldre fekvő Marzabotto város közelében feltárt etruszk emlékek között találtak egy korsófedelet, amit a “*The Illustrated London News*,” az 1962 október 13-i számában úgy mutatott be, hogy: “egy a marzabottoi rejtélyek közül.” Kétségtelenül igaz volt a megállapítás, — bár a kép alá odairták az elképzelést, hogy a korsófedelen, hajdani tulajdonosának a neve olvasható — mert a feliratot csak magyarul lehetett megérteni, erre pedig nem gondoltak a vele foglalkozók. De meg kell még ezzel kapcsolatban mondanom, hogy az etruszk írásos-emlékek közül azok

amelyekkel eddig könyvekben, vagy folyóiratokban közölt fényképeken át megismerkedtem, általában igen sok, (kb. 60%) a magyarral hangzásban és értelemben rokon szavakat mutattak és így megértésük különösebb nehézséget nem okozott, de a legjobb eset mégis a "marzabottoi rejtély" volt, mert ez a felirat nemcsak hiánytalan szó azonosságot, hanem a szöveg szerint is, a fent említett ősrégi magyar szokással, tökéletes egyezést mutatott. Az etruszk fazekas, mint a magyar is, figyelmeztetést írt a korsóra, hogy vigyázni kell reá. Ráírta: "itallal tele könnyen megreped üledéstől, s darabokra törik, ha leesik." (lásd: A Fáklya 1963 január)

Az "Etruscan Culture Land and People" című, 1963-ban Rómában a Svéd Tudományos Intézet által kiadott hatszavas mű 138-ik száma alatt közölt képek, újra felidéztek emlékezetemben az említett magyar korszak feliratokat. Ezekben ugyanis, mint a magyar fazekas, az etruszk is a tisztaságra figyelmezteti és oktatja az edények tulajdonosát.

Terra-cotta vases with Etruscan and Latin inscriptions from about 525 B.C., and hence the oldest inscribed objects known to have been found in Roman soil.

Ennek a cserépedény-fedélnek felirata, az ősi írásmód szerint jobbról-balfelé haladó szorosan egymás mellé írott betűsorból áll, amit közismert betűkre átírva így olvashatunk:

NIFUIVASITALARANILA

Ez a betűsor szavakra bontva a következő:

NIFU IV ASIT ALA RAN ILA

Ezeknek a szavaknak magyar jelentését pedig az alábbiakban adhatjuk meg:

- nif u* kellemetlen, ami bosszant, vagy undorit. Magyar tájszóban még ma is élnek a "nyifa" és "nyifogó" szavak. Az előbbi a kellemetlen, kiállhatatlan magtartású ember jelzője, az utóbbi pedig olyan beszédre mutat rá, amitől bosszankodva fordul el a hang hordozása miatt mindenki. A "nyifu" szó itt a korsóra vonatkozik a továbbiakból érthető ok miatt.
- iv* tökéletes azonos a magyar "ivás" szó gyökerének.
- asi - t* Az "asi", etruszk szó nedvességet, folyadékot, vagy mert korsó-féle edényről van szó, kétségtelenül valamilyen *ital-t* jelent, ami *eláztatja* az edényt, amiben benne van. A "t", a tárgyestet ragja, mint a magyarban is.
- ala* hangzásban és értelemben azonos a magyar "alacsony" szó gyökerével, s mint ilyen, az előtte álló "ital" szónak a jelzője, mikor megmondja, hogy az "alacsonyan" áll a korsóban, azaz megszokott mai magyarsággal a korsónak csak a *fenékén* van.
- ran* *ráncosodik, beszárad, összezugszorodik* jelentésű szó, de mert a korsóban levő folyadékra vonatkozik, ezek helyett a közismert "poshad", "megbuggyan" szavak valamelyikét használhatjuk megfelelő gyanánt.
- ila* *él ve'le, használ* szavaknak értelmi, illetve az elsőnek hangtani azonos a is, de fordítható "magánál tart", a jelen esetben "benne hagy" jelentéssel is. Az "ila", mint ige, a jelentő mód, jelen idő egyes szám második (vagy harmadik) személye.

Ezek szerint a korsó-fedél etruszk felirata magyarra fordítva - valószínűleg helyesen - így hangzik:

UNDORIT AZ IVÁS, (HA) AZ ITALT A FENEKÉN MEGPOSHADNI BENNE HAGYOD!

*

Még érdekesebb az, amit az etruszk fazekas ezután az edények tisztántartására vonatkozó "utasítás" gyanánt, a szájjal lefelé fordított edények falára felírt.

A jobboldali edény közepe táján, közel a fenékhez, két szó olvasható:

CAT és CP.

- cat* (*c=k*) kezet (*kacsó*) jelent a magyar nyelvben.
- cp* betűk közé a valószínűség szerinti értelem alapján beiktatott "a" magánhangzóval "cap"-nak, de mert a "c" itt is "k"-nak olvasandó, "k a p"-nak olvassuk ezt a szót, ami a magyar "k a p" igével hangzásban és értelemben hiánytalanul azonos. A "cp" szó jelentése tehát, mert a felirat utasítás, *kapd fel, vedd fel*.

E szerint e két szóból álló mondatot megfelelően magyarra így fordíthatjuk:

VEDD A KEZEDBE!

Közvetlenül e rövid mondat alatt, jobbról balfelé haladva "CAL" szót látunk leírva, aminek rendkívüli érdekessége az, hogy visszafelé, balról jobbra is olvasandó, mint azt az írás gömbölyített formája kívánja. Így aztán előttünk áll a "LAC" is, aminek közvetlenül folytatása a CERIN (U) szó.

- cal* (*c=k*) etruszk szónak értelmi és hangtani megfelelője a magyar "kell."
- lac* (*c=k*) etruszk szót pedig *kilakoltat, kiürit* jelentéssel fordíthatjuk megfelelően magyarra.
- cerin* (*u*) szó (a "c" itt is "k"-nak olvasandó) azt mondja meg, hogy mit kell kiüríteni. Ez a szó a magyar

“kerit,” (körülzár) igének hiánytalan azonososa, arra mutat rá, ami az edényben van: a tartalmára.

Ezek után ennek az edénynek teljes feliratát így olvashatjuk:

**VEDD KÉZBE! KI KELL ÜRITENI AMI BENNE
VAN!**

*

A kép baloldalán levő edény látható feliratát pedig így olvashatjuk:

FELEDENSMERMITAN

Ez a felirat szavakra bontva a következő:

<i>fel</i>	<i>fel</i> , itt <i>felfordított</i> valamit jelent
<i>edens</i>	Az “eden” szó jelentése magyarul: <i>edény</i> . Az “eden”-hez kapcsolt “s” rag (a “soχu” = sok szónak első betűje) a többes számot jelenti.
<i>mer</i>	<i>merő</i> , tökéletes, teljes. (a magyar “mérő” szó általánosan ismert és használt ebben az értelemben. Pl. a “mérő széna.” első kaszálásból valótt jelent, tehát azt, hogy az ilyen széna tökéletesen kifejlődhetett).
<i>mi</i>	<i>én</i> , <i>mi</i> (személyes névmás egyes, vagy többes szám első személy).
<i>tan</i>	hiánytalan azonososa a magyar “tanul”, vagy “tanít” igék gyökerének.

E szófejtés után ennek az edénynek felirata magyarul valószínűleg az alábbiakat mondja:

A FELFORDITOTT EDÉNYEK TÖKÉLETESEN TANITANAK

*

A középső edény látható felirata, a következő szavakra bontott betűsorokból áll:

<i>nθm</i>	.. Az “nθ” a magyar <i>nedvesség</i> szó gyökerével azonos hangzásban és értelemben, ha az írás miatt
------------	---

hiányzó “e” magánhangzót a két betű közé olvaszuk. Éhhez kapcsolódik “m” kicsinyítő rag, amelylyel együtt *kis nedvesség*, *kevés folyadék* a jelentése. (Jules Martha francia nyelvész az etruszk “m” kicsinyítő ragnak magyar azonosát megtalálta ott, amikor a “gyerek” szó helyett “gyermeket” mondunk.)

iχen

Az “iχ” szó a magyar “igaz” gyökerének tökéletes megfelelője, amihez kapcsolódik az “en” rag, amely a magyar “an”, “en” ragokkal egyenlő.

E szerint az “iχen” szó magyarul “igen”-t, “igazán”-t jelent.

θinc

“θi” = *siet*. A “ne” rag azonosát pedig a magyarban megtaláljuk, amikor pl. az “*elment*” helyett az “*elméne*” szót használjuk. A szövegben, mert folyadékról van szó, a “siet” helyett “csepeg”, “csurog” “folyik” szavak valamelyikét használhatjuk.

mer-en

A “mer” szó jelentését fentebb láttuk. A hozzákapsolt “en” rag azonososa a magyar “on”, “en”, “ön” ragoknak, tehát a “meren” etruszk szót: *merően, tökéletesen szavak* valamelyikével illeszthetjük bele magyarul a szövegbe.

θuci

“du” (du-dált, azaz hangjelzéssel hívta, figyelmeztette hajdan a toronyőr a lakosságot veszedelem idején) szót: *kiált, hív, akar, követel* jelentéssel fordíthatjuk a mai magyar nyelvre. A “ci” cselekvést jelző “i” rag, a jelentő mód jelen idő egyes szám második (ma harmadik is) személyben “c” kötőhang után.

os-m

Az “os” etruszk azót Martha professzor “*émeltre*”: *kisugározni* jelentéssel fordítja, de azonosítja a finn: “osa” (*osu*) szóval is, amely jelentésben (ráirányít, célba vesz) csak árnyalatilag tér el ettől. Itt a szövegben kétségtelenül napsugárról van szó, amint ez, az utána következő szó világos értelméből következik.

Az “m” kicsinyítő képző, tehát “egy kis

napsugár kifejezéssel adhatjuk vissza az *osm* etruszk szó hiánytalan értelmét.

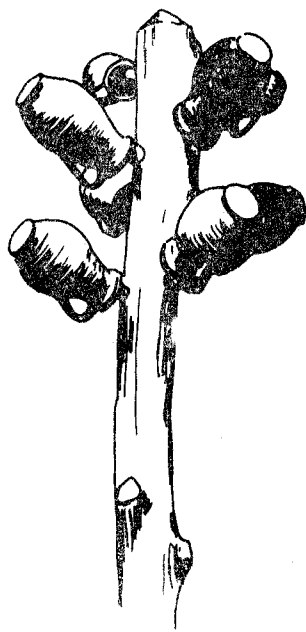
ir

rendbe tesz, elrendez, elhelyez (ir: anyi, mint: rendez, megfelelően elhelyezi a letűket).

Ezek után, ennek a harmadik edénynek látható felirata, nagy valószínűséggel így hangzik helyesen magyarul:

**KIS NEDVESSÉG IGAZAN GYORSAN KICSUROG,
de ha TÖKÉLETESEN KIVÁNOD, NAPSUGÁR
MELEGÉRE HELYEZD.**

Minden magyar, aki falusi volt, vagy járt falvakban is, kétségtelenül emlékezik arra, hogy a falusi házak konyhái előtt ott állt cserép-fazekak és tejes-köcsögök napon való szárítására egy fogakkal ellátott fa-állvány,

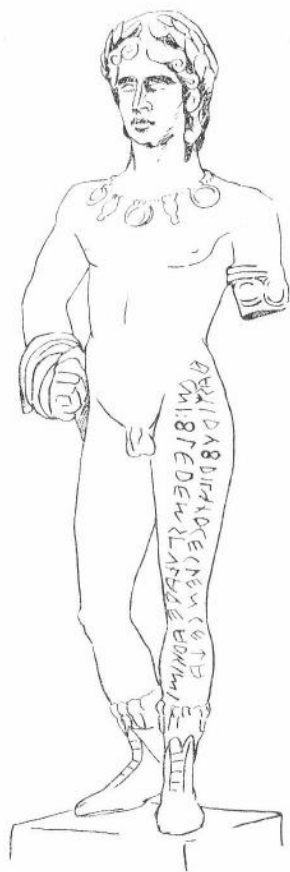
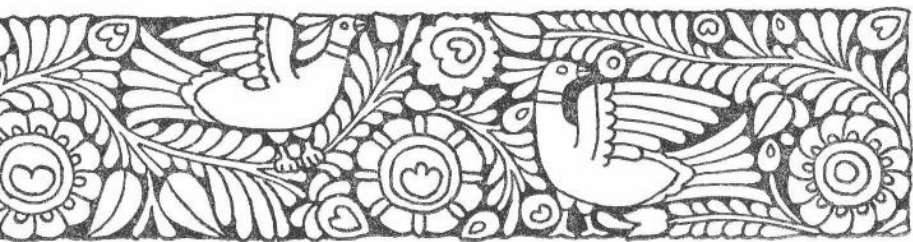
amelyre a használat után kiöblített edényeket szájukkal lefelé fordítva felaggatták. Ha erre gondolunk, a magyarnak az etruszkkal gondolkodásbeli, tehát faji rokonságát is magunk előtt látjuk, mert mintha csak az etruszk fazekasnak az utasítását töltené be a legtökéletesebben a magyar falvak népe még ma is.

Ez a mondat, illetve az edények falára írott, s a képen látható etruszk nyelvű feliratok (melyek között nincs latin írás, mint a kép alatti szövegben az "Etruscan Culture Land and People" című mű mondja) már megcáfolatlan bizonyítékai az etruszk-magyar rokonságnak nemcsak nyelvi, hanem népi sajátosság vonalán is.

*

Félreértések elkerülése végett ismétlem, amikre a sorok között is utaltam, hogy az edények feliratából csak a bemutatott képeken láthatókat fordítottam magyarra, amelyek, ha értelmes egésznek látszanak is, feltehető, hogy ezeken kívül még más felirat is van az edényeken, amiket azonban nem állt módomban megismerni.

Mayani professzor "Die Etrusker beginnen zu sprechen" című könyvéből vettük át ezt a képet, melynek etruszk feliratát Mayani tévesen értelmezte és bizonyosan ezért adta Apollónak a "Svulare" melléknevet is.

"Votivstatue des Apollo - Svulare"

A professor az Apollo szobor feliratának megfejtését történeti aláfestéssel így vezeti be:

"Einen Ehrenplatz müssen wir der grossen griechischen, oder vielmehr vorgriechischen Gottheit Apollo einräumen, deren Kult in Italien ab dem IX. Jh.v.Chr. von den Griechen aus Cumae verbreitet wurde. Wie die Apollostatue aus Veji beweist, wurde dieser Gott im VIII. Jh. in Etrurien verehrt. Verweilen wir bei einer Bronzestatue (cf. Tafel 7) mit folgender Inschrift:

MI FLERES SVULARE ARITIMI FASTI
RUIFRIS TRCE CLEN CEXA"
(P. 737, CII 2613)

(Meg kell jegyezni, hogy a zárjelben Palottino, Testimonia linguae etruscae Florenz 1954. és Corpus Inscriptionum Italicarum. A Fabretti, Turin, 1867. munkákra utal!).

A szobor feliratát azonban — talán a források után — tévesen olvasta és az összefüggő etruszk betűsört hibásan bontotta szavakra Mayani professzor.

A szöveg értelmét pedig így magyarázza:

"Die Statue ist Svulare (ein Beiname des Apollo) und seiner göttlichen Schwester Artemis (Diana) geweiht. Ein Frau, Fast, die Tochter oder Frau Ruifri, hat sie gegeben (trce, turcé), um zu sein (clen des albanische klenē, das wir schon kennen) hier (cexa, das albanische keha); gemeint ist: "in diesem Templ."

Ezzel szemben a valószínűleg helyesebb olvasással és szavakra bontással a bronz szobor lábán olvasható etruszk szöveg ezeket mondja:

MI FLERES SCULARE API KIMI 0AS χI DUF
RILU TRCE CLEN CEXA

Ezeknek a szavaknak a jelentése pedig magyarul a következő:

mi

személyes névmás: "én", vagy többesben "mi"

<i>fle-r</i>	“ <i>fle</i> ” azonos a <i>felel</i> , azaz <i>felelősséget vállal</i> , tehát véd, gondoskodik jelentésű magyar szónak. az “ <i>r</i> ” cselekvést jelző rag hozzá kapcsolásával tehát felelőst, védelmezőt, gondoskodót jelent.
<i>ész</i>	<i>ész</i> .
<i>szc</i>	<i>szük</i> , szűkölködés, nélkülözés, kevés
<i>ül</i>	<i>ülő</i> , felső, magas foku
<i>ar e</i>	<i>árkol</i> , határol, határt szab, véget vet
<i>api</i>	bizonytalanság, veszély Az “ <i>api</i> ”, vagy “ <i>apfi</i> ” szó ugyanebben az értelemben élt még kb. 60 esztendővel ezelőtt is Csallóközben, mikor pl. erdei favágás közben a kidülő fa veszélyére figyelmeztették a közelállókat . . . Valószínűnek látszik, hogy jární kezdő kisgyermek esésekor hangzó “ <i>hoppa</i> ”, “ <i>hopi</i> ” szólás is eredetileg a gyermek lépéseinek bizonytalanságát jelezte.
<i>kimi</i>	(<i>kémény</i>) fénylő, villogó, feltünő, nyilvánvaló
<i>oas (o es, vagy o ac)</i>	kiált, követel, <i>dacol</i>
<i>xi</i>	sóhajtás, sóvárgás a segítség után
<i>o uf (d uf)</i>	gondosság, megértés odaadás,
<i>rilu</i>	“ <i>ri</i> ” azonos a magyar <i>rian</i> ige gyökerével, az “ <i>l</i> ” igekepző raggal pedig e magyar szónak tökéletes értelmi azonos a is, mely itt “ <i>repsz</i> ”, “ <i>meztör</i> ”, “ <i>elvág</i> ” értelemmel áll a szövegben. A szó végén az “ <i>u</i> ” betű, a jelentő mód jelen idő egyes szám első személy ragja.
<i>tr-ce</i>	“ <i>tr</i> ” szó magánhangzó kihagyással a leírásban hiánytalan azonos a értelemben is a magyar “ <i>tör</i> ”, “ <i>kitör</i> ” “ <i>fellázad</i> ” értelmű szavunknak. A “ <i>ce</i> ” rag “ <i>ban</i> ” jelentéssel kapcsolódik a szóhoz.

<i>cle-n</i>	“ <i>kle</i> ” magánhangzó kihagyásos leírása a magyar “ <i>külön</i> ” szó gyökerének és mint ilyen, ennek értelmi és hangtani azonos a is. A szövegben a lázadóktól különváltakra, elszakadókra mutat rá a szó melyhez az “ <i>n</i> ” rag “ <i>val</i> , <i>vel</i> ” “ <i>on</i> , <i>en</i> ” jelentéssel kapcsolódik.
<i>ce x-a</i>	<i>gyenge</i> , tehetetlen, elnéző, gyengéd jelentésű szó, melynél az “ <i>a</i> ” kijelentő, vagy megszólító mód egyes szám első személy ragja. A szó jelentése tehát: <i>gyengéd</i> , vagy <i>elnéző leszek</i> .

Ezek szerint a feliratot a következőképpen fordíthatjuk magyarra:

ÉN ÉSZSZERŰEN GONDOSKODOM. AZ INSÉG
EMELKEDÉSÉNK VÉGET KELL VETNI! A BI-
ZONYTALANSÁG VILÁGOSAN KÖVETELI A SÓ-
HAJTOZÁS MEGÉRTÉSÉT. MEGTÖRÖM A LÁZA-
DÁST (szakadást teszek a lázadásban) A KIVÜL ÁLLÓKKAL
SZEMBEN GYENGÉD LESZEK.

*

Ezek után vissza kell térnünk Mayani professzor idézett bevezető soraihoz, mellyel szemben az Encyclopaedia Britannica (1960, 2 kötet 111 lap) azt mondja:

“Among the Romans the worship of Apollo was adopted from the Greeks. There is a tradition that the Delphian oracle was consulted as early as the period of the Kings during the reign of Tarquinius Superbus . . .”

Tarquinius Superbusról pedig ezt mondja még a 21 kötet 208 oldalán: “. . . he died in exile at Cumae.”

E két megállapítás összevágó adataihoz, a Veji-ra és Cumae-ra való utaláshoz, ha Tarquinius S. életéből a történelem lapjairól ismert eseményeket röviden felvázoljuk, a szobor feliratának eredetére némi valószínűséggel bíró elképzelést vehetünk papírra.

Tudnunk kell, hogy Tarquinius Superbus (K.e. 534-510) 510-ben ülték el trónjáról, de aki ennek visszaszerzése érdekében Clusium királyának Por-sennának a segítségével háborút kezdett Róma ellen, amiben győztek is. Por-senna azonban Tarquiniust mégsem juttatta vissza trónjára, amiért aztán ez a Veji-beliek és a latinusok segítségével próbálkozott tovább. Ez újabb háboru alatt forradalom tört ki Rómában, mert a főurak elnyomták a szegény népet, kifosztották őket, elvették tőlük még a hadi zsákmányaikat is, amiért aztán igen nagy inségbe jutottak. A forradalom letörésére Rómában diktátort neveztek ki, aki elfojtotta ugyan a forradalmat, de a nép sorsa még rosszabbra fordult. Ezért aztán az éhező nép elhagyta Rómát azzal a szándékkal, hogy külön országot alapítsanak, s csak akkor tértek vissza, mikor K.e. 494-ben felállították a nép tribuni hivatalokat, melyeket a nép maga, a soraiból választottakkal töltött be, akiknek még a szenátus végzéseit is joguk volt megsemmisíteni, ha azok a nép érdekeire károsnak látszottak.

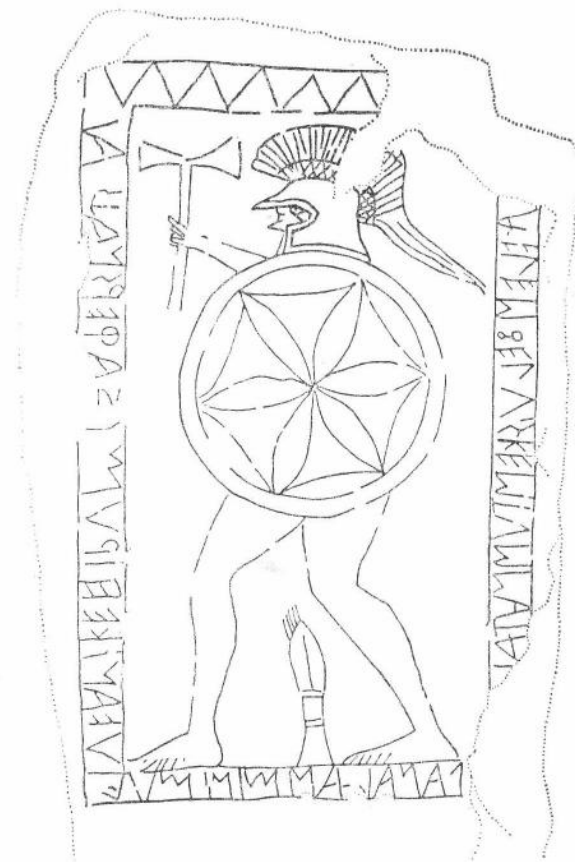
Kétségtelen Tarquinius Superbusnak Vejivel való összeköttetése, tehát feltehető, hogy mikor a római lázadás kitört, királyságának visszanyerhetése érdekében az ott adódott lehetőségek között, az akkori időknek egyik legtekélyesebb propaganda eszközét, egy köztisztelőben álló istennek a szobrát is felhasználta, hogy azon, — mintha az isten beszélne — üzenetét a római néphez továbbítsa. De nem lehetetlen az sem, hogy Cumae-ból, ahol aztán számkivetésében utolérte a halál, indította el az említett céllal ezt a feliratos szobrot.

Nagy a valószínűsége ennek a feltevésnek, mert a szobor felirata a magyarai megfejtés szerint ebbe az elképzelt keretbe hiánytalanul beleillik.

Az "isteni segítségnek" ilyen, vagy hasonló módon való igénybevételével nemcsak a múlt történetében, hanem még a jelenben is találkozunk, mikor az emberi akaratnak "istenítésével" önző célok érdekében beavatkoznak népek, nemzetek sorsába.

Az alábbi kép is Edward Bacon, „Vanished Civilizations” című nagy-szerű művéből való. Ennél a képnél azonban a korának valószínűleg helyes megállapításán kívül tévesek a hozzáfűzött adatok.

„One of the earliest inscriptions in the Etruscan language, dated about 650 BC. It is on a stele found at Vetulonia, of an Etruscan warrior named Avele Feluske, who is armed with a double-axe.

Csakugyan nagyon régi lehet az írás, mert csaknem valamennyi szavának gyökerét tisztán megtalálhatjuk a mai magyar nyelvben, tehát idegen hatások akkor, még egyáltalán nem higitották fel az etruszk nyelvet, bár később is inkább tőle vettek át más népek szavakat, mikor kultúrájukat a kulturszavakkal együtt elsajátították tőlük. De ennek ellenére éppen úgy nem sikerült ennek a feliratnak a megfejtése, mint a későbbi időkben valóké.

Az az elképzelés vezette a feliratot megfejteni akarókat, hogy a kő valakinek a nevét örököltette meg. Ennek a hitnek hatása alatt, a felirat első sorának első betűjével kezdett néhány betűből álló csoportot névnek olvastak ki, bár tévedtek két betű olvasásában, illetve helytelenül irták át azokat mai latin betűkre, s egy betűt, ami nem illett bele elképzelésükbe, kihagytak a betűcsoport szavakra bontásából. Így aztán az ACCLESFELUSKE betűcsoportból megszületett a kép alá írott név: **Avele. Feluske** és a még hozzáírott magyarázó szöveg: amit az idézett műben a kép alatt olvashatunk:

A siremléken található felirat a törések ellenére is, jelentéktelen betűbetoldással, amit a szöveg értelme követel és mi t ilyen kétségtelenül helyes is, hiánytalanul olvasható. A szöveg, hasonlóan az írásos- emlékek felirataihoz, szorosan egymáshoz tapadó betűket, szavakra nem bontott betűsorokat mutat:

ACCLESFELUSKESTUSNILTAL

CANALASMINIMUL

IVVANIKEHIRUMISAFERSRXSAL

A szöveg szavakra bontva és a szavak jelentése a következő:

a c c l ösrégi magyar szó, amelynek gyökere az "ac", vagy "acc", tájszavaink között felszólító módban "i" raggal (: "acci", - egyes szám első személy:) használatos ma is. A jelentése hirtelen, villámgyorsan követel valakitől valamit.

Az etruszk szó "l" ragja kétségtelenül igeképző és így a szó olyan történésre mutat rá, ami pillanatnyi időközelségben történt valamilyen esemény mellett.

e s "esik" magyar ige gyökérszava. E szógyökérből képzett szavak száma sok az etruszban éppen úgy, mint a magyarban.

f e l "felel" magyar igének gyökérszavával azonos és mint ilyen jelenti az etruszban is a válaszol, megfelel, visszavág, (riposztoz) értelmet is.

k e s hangzásban és értelemben azonos a finn "kesu", nyugalom, szelidség, higgadság jelentésű szóval. A magyarban ez a szó ma már csak, mint helységnev él: "Keszi".

t u s "tus", lökést, taszítást jelentő magyar szónak, a "tuszkol" ige gyökérének hangtani és értelmi tökéletes azonos.

n u z nesz, zaj, lárma

t a l fosztóképző, mint a magyar "talan, -telen", amelyek azonban régen az etruszkkal teljesen azonos formában is használatosak voltak a magyar nyelvben, amint azt következtethetjük a *θi* = "siet" és a "tal" fosztóképző összetételéből megszületett magyar "sétál" szóból. A "sietés" -"telen" haladást a magyarral azonos formában nevezte az etruszk is *θi*ital = sétál.

s a k szöktet, megfuttat, menekülésre kényszerít.

a n rag, mint a magyarban -an, -en -ön, -va, -ve jelentéssel.

a l - a s aláesés, elterülés a földön. Közhasználatban él ma is az *alás*-san szó Magyarországon egyes vidékein.

m i n i személyes névmás elsőszemély, mint a magyarban a többesszámban a "mi", vagy tájszóban: "mink". Martha francia nyelvész szerint azonos a magyar egyesszámbeli személyes névmással, az "én" -nel is, ami az észti nyelvben "mine" szóval azonos.

m u l a "mul-ni" ige gyökérszava, ami jelent nemcsak elmulást, hanem "haladást", "rohanást" is, mint az elmuló időt sokszor nevezik *e* szerint.

i v "ívás" gyökérszava, amely éppen úgy, mint a magyarban az "inni" igéből képződött

v a n i k e összetett szó, melyben a "van"-hoz, (ami valóságot, befejezett tényt, megtörténést jelent éppen úgy, mint a latin "est") kaptcsolódik az "ik"

ékelést, tehát meghasítást, széjjeltörést jelentő szó, amely a 'van'-nak, azaz a megtörtént valóságnak a hitelét kisebbíti, vagy töri meg. A jelen esetben az "ik" az "iv"-re, tehát valamilyen részegítő itálra mutat rá, amilyennel az etruszk is, mint a magyar ("borba öntöm a bánatom") feledtetni akarja a szomorú valóságot, tehát a "vanik" szót *feledtetéssel* fordíthatjuk megfelelően magyarra. A hozzáfűzött "e" rag pedig a felszólító módban mutatja a szót: *feledtessse* jelentéssel.

<i>hi</i> (:h = v :)	<i>vi, viv</i>
<i>rumis</i>	<i>romlás</i> magyar szóval azonos hangzásban és értelemben. rum = rom + "is" rag, mint a magyarban az -ás, -és, -is, stb.
<i>af</i>	az "apad" magyar szó gyökere, leapad, kisebbedik, csökken jelentéssel
<i>ers</i>	erős, rendkívüli, tökéletes (Martha professzor szófejtése szerint).
<i>sr-χ</i>	sírás, sajnálkozás + "χ" rag, (mint a magyar "k") rámutat arra, aki sír, vagy sajnálkozik, tehát a <i>sr-χ</i> jelentése: <i>sajnálkozásunk</i> .
<i>sal</i>	szál, vékony, jelentéktelen

Ezek szerint az etruszk felirat szövegének magyar fordítása valószínűleg helyesen:

Pilánatokkal elesése előtt visszavágott fokosával higgadnan támadva és láрма nélkül megfuttatta (ellenfelét). ..összeesett. ..Mi elrohantunk, hogy ivás feledtesse a vivó pusztulását. Le (is) apadt erős siránkozásunk jelentéktelenre.

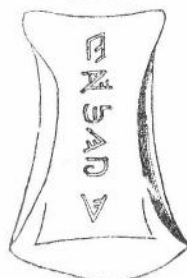
Meg kell még jegyeznünk ezzel a "feliratos oszloppal" kapcsolatban, hogy nem volt szükségszerűen rajta a síremlékeken annak az embernek neve, akinek emlékét az oszlop örízni akarta.

És meg kell állnunk egy pillanatra az egyszerűen "double-axe" - nak nevezett etruszk fegyvernél, aminek mását az egész világon a multban és a jelen-

ben is csak egyetlen népnél a magyarnál, illetve az ezzel rokon fajtájuknál találjuk meg. Érdekes megjegyezni ezzel kapcsolatban azt, hogy a magyar Felvidéken, a ma Slovenskonak nevezett ősi magyar területen lakó slovákok ezt a fegyvert a magukénak igyekeznek bemutatni és nevezik "valaskának". Pedig a csallóközi magyaroknál volt ennek "valaska" a legutóbbi időig a neve, de a slovákok ezt a szót is eltulajdonították ezektől és magukénak állítják, noha a valaska szó etruszk eredetre vezethető vissza, az etruszkokkal való rokonságot pedig a slovákokkal bajosan lehetne bebizonyítani.

A "valas" értelmi és hangtani azonos a magyar "válás" szó, ami mert egymástól elválást, szétszakítást jelent, neve volt az ilyent okozó, **hasogató szerszámnak is**. A "ka" szócskáról évezredek során lekoptt az etruszk *θ* hang, ami pontosan megmondta, amit a mai emberek ott, ahol még használják a "valaska" szót, külön tesznek hozzá, mikor pl. azt mondják: "add ide a kézi valaskámat". A *kaθ* szó ugyanis nemesak az etruszkban, de még a mai magyarban is, mint **kacsó**, kezét jelentett és jelent. A "valaska" tehát "kézi hasogató" jelentéssel élt az etruszk és a magyar nyelvben, amivel azonban, **mint** fegyverrel, természetesen nem fát hasogattak valamikor. Ennek a "valaskának" általánosan ismert magyar neve, kétségtelenül a későbbi évszázadokból, a **fokos!**

FIG. 69.

Inscribed Celt.

Sir John Lubbock: "Pre-Historic Times", 1865-ben kiadott művében ismertelett egyetlen feliratos bronzkori fokos, amelynek képét itt bemutatjuk. A feliratát, Pataky László, az ősmagyar rovásírás kiváló szakértője így olvasta el, mint hibátlan magyar szöveget:

SEGÍT IS, ÜT IS, RÓ IS.

Edward Bacon, "Vanished Civilizations" című nagy munkájából való az alábbi kép, amelyről a könyvben írott ismertetés feltételezi, hogy felirata nyelvileg rokonságban van az etruszkkal és nem tartja lehetetlennek, hogy ez a síremlék egy bizonyítéka az etruszkok Kisázsiaiából való vándorlásának, mely szerint ezek lehettek az Indoeurópai-mediterrán nyelvcsaládhoz tartozó népek előtti lakói Lemnos szigetének.

Ezt a megállapítást hiánytalanul elfogadhatjuk, sőt hozzátesszük azt, hogy **kétségtelen**. A síremlék feltétlenül etruszk, még pedig olyan, ami tökéletesen bizonyítja azt, amit e síremléssel foglalkozó sorok első mondatában Edward Bacon könyve kihangsúlyoz, hogy az etruszk nyelv, vallás és életszemlélet teljesen különbözik a szomszédaikétól („as we have seen, the difference in language, religion and other aspects of life between them and their neighbours”)

Inscribed funerary stele, 6th century BC, found on the island of Lemnos in the Aegean. The language, of which there are other examples, seems to be related to Etruscan. The link may be merely semantic, or it may be evidence for Etruscan migrations. (3)

Ehhez a megállapításhoz azonban a síremlék elolvasása és megértése után elkerülhetetlenül hozzákíváncozik a kérdés, melyik néppel rokon tehát ez a indo-európaiak között csakugyan rokontalan nemzet?

Erre a kérdésre is feleletet ad a sírfelirat megértett szövegéből ki-gyomozó etruszk életszemlélet, aminek párja csak egyetlen egy van ezen a világon: a magyar!

*

A külön álló keskeny lapon, amely az ősz magyar rovásírásos betűkre emlékeztet, az írás az első sorban (a képes lap felőli) jobbról balra halad, középső sorban megfordított helyzetben nézve a lapot, szintén jobbról balra, a harmadik sorban pedig ugyanebben a helyzetben balról jobbra halad. Ez az írás közismert betűkre átírva a következő.

ETHRAILSI FOK IASLACE SEROSAIHEVIZ HO TO VERONA ROM
MARACIO SIVAI ECTESITHAPAITIF SOICE SVAI AVITSIAC XUIS
MARAXMAVISATHMAI

A tulajdonképpeni síremlékről, amelyen egy elhízott ember felsőtestét látjuk, az alábbi etruszk szöveget olvashatjuk:

HOPAIEZ NAFOTH SIASI MARASMAV SIARXVEIS AVIS EVISTHO
SERONAIETH SIVAI ACERPA VARSIO VANACA SIAC SERONAI
MORINAIC

Etruszk-magyar szövegszótár:

u θ r	ut végre várni, várakozni
a i l	nagy + "l" – nagyon, hosszan, sokáig
s i	nyugalom. Ősrégi magyar, gyermek alató dal:

"tente baba tente

"csi, csi az ölembe"

A "csi" szó azonos az etruszk "si" szónak hangzásban és értelemben. Több faluban a dal szövegét még "si si az ölembe" mondattal éneklék. De azonos a "si" etruszk szóval a magyar "csitit" ige gyökere is és a "csitit" "csend legyen, maradjatok nyugodtan" jelentésű parancs-szó is kétségtelenül a "si" szó jelentéktelen hangtani elváltozásával született meg, illetve maradt a mai magyar nyelvben.

f o k

megakadás, megszakítás, közismert magyar szó